herpy

WARANY

Banggai Island monitor

Varanus melinus

Varanus melinus to średniej wielkości, żółty waran z wysp Sula w Indonezji. Dorosłe osobniki są intensywnie żółte, a młode czarne w żółte plamy. Gatunek wymaga dużego terrarium z basenem i bardzo ciepłymi miejscami do wygrzewania, żywi się owadami i kręgowcami, a w naturze jest zagrożony, dlatego nadaje się wyłącznie dla doświadczonego hodowcy.

Rodzina: Varanidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**90-130 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**8-15 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**300 × 120 × 150 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**26-33 °C**
Miejsce wygrzewania	**40-45 °C**
Temperatura w nocy	**24-26 °C**
Wilgotność	**60-80%**
Woda	**Część wodna** głębokość 80 cm
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady i kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**2-12 jaj**
Inkubacja	**164-171 dni** przy 28-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Zagrożony (EN)**

O gatunku

Varanus melinus to waran osiągający 90-130 cm długości razem z ogonem. Dorosłe osobniki mają intensywnie żółte ubarwienie podstawowe głowy, tułowia, kończyn i ogona, z mniej lub bardziej wyraźnym ciemnym siateczkowatym wzorem na szyi, kończynach i nasadzie ogona. Język jest różowy, a spód ciała bez rysunku. Ogon ku końcowi jest bocznie spłaszczony i nie jest chwytny. Nazwa gatunkowa *melinus* oznacza pigwowożółty. Młode są natomiast czarne, z poprzecznymi rzędami żółtych plam ocznych na grzbiecie. Z czasem głowa i szyja żółkną, a czarne obwódki plam stają się cieńsze i mogą pozostawić nieregularny siateczkowaty wzór. Już w wieku około pięciu miesięcy młode mają żółte głowy i szyje.

Długość od pyska do kloaki wynosi u dorosłych około 40-51 cm. Samice osiągają łącznie około 95 cm (40 cm od pyska do kloaki i 55 cm ogona), a samce są większe, do około 128 cm.

Gatunek został opisany w 1997 roku przez Wolfganga Böhmego i Thomasa Zieglera na podstawie zwierząt z handlu. Należy do grupy waranów obejmującej *V. indicus* i może być mylony z *V. indicus*, *V. jobiensis* i *V. doreanus*. *V. melinus* wyróżnia się żółtym ubarwieniem podstawowym, jednolicie różowym językiem, brakiem niebieskiej lub turkusowej barwy na ogonie oraz

niewielką liczbą łusek wokół środka tułowia. Gatunek jest znany w handlu i był odławiany w dużych ilościach, patrz rozdział o zdrowiu.

To gatunek dla doświadczonego hodowcy. Dorosłe zwierzęta potrzebują dużego terrarium lub małego pomieszczenia z basenem, co tydzień zjadają ofiary wielkości myszy i mogą żyć w niewoli ponad osiem lat. Górna granica 15 lat w ramce to szacunek na podstawie spokrewnionych waranów podobnej wielkości. Doświadczenie z tym gatunkiem jest ograniczone, a określanie płci i wiek dojrzałości płciowej nie są znane. Weź pod uwagę wieloletnie koszty miejsca, pokarmu i prądu, czas na codzienną opiekę oraz to, że dorosłych zwierząt często nie da się trzymać razem.

Występowanie i środowisko

Varanus melinus występuje wyłącznie w Indonezji, na wyspach Sula w Molukach, na wschód od Sulawesi. Pewne stwierdzenia w naturze pochodzą z wysp Mangole i Taliabu. Inne wyspy w regionie, m.in. Sanana, Banggai i Bowokan, wymieniano jako możliwe miejsca występowania, ale nie zostało to potwierdzone badaniami terenowymi.

Pierwszy opis podawał jako miejsce występowania wyspę Obi, ponieważ pierwsze zwierzęta pochodziły z handlu. Później to poprawiono, a badania terenowe potwierdziły, że gatunek nie występuje na Obi. Stanowiska na Obi na mapach zasięgu są więc błędne. Zasięg jest niewielki.

> **Naturalny zasięg:** Indonezja.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje tropikalne lasy nizinne. Występuje w lasach w głębi Taliabu z licznymi drzewami dwuskrzydlcowatymi (dipterokarpami), ale prawdopodobnie woli bardziej otwarty teren z dala od pasa namorzynów niż sam las przybrzeżny. Tryb życia w naturze jest słabo poznany.

Pokarm w naturze stanowią owady, płazy i ptasie jaja. Klimat jest tropikalny i wilgotny, z niewielkimi wahaniami temperatury przez cały rok. To właśnie należy odtworzyć: ciepłe dni, tylko niewielki nocny spadek temperatury i wysoką wilgotność powietrza.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Pojedyncze dorosłe zwierzę potrzebuje co najmniej 300 × 120 × 150 cm (długość × szerokość × wysokość), a im więcej, tym lepiej. Para potrzebuje co najmniej 400 × 120 × 150 cm, z możliwością podziału na dwie równe połowy, tak aby zwierzęta można było rozdzielić. Część wodna może mieć postać zarówno balii o pojemności 70 litrów, jak i basenu o średnicy 120 cm i głębokości 80 cm. Wymiary wystarczające tylko dla młodych nie wystarczą dla dorosłego zwierzęcia. Praktycznym wyborem jest więc terrarium wykonane samodzielnie, np. z laminowanej płyty drewnianej, albo całe pomieszczenie.

Świeżo wyklute młode mogą mieszkać w szklanym terrarium 100 × 50 × 60 cm, a w wieku pół roku trzeba je przenieść do terrarium o wymiarach około 165 × 140 × 120 cm, w którym mogą mieszkać razem dwa lub trzy młode osobniki. Młode szybko rosną i należy je przenosić do większego terrarium z odpowiednim wyprzedzeniem.

Jako podłoże stosuj grubą korę sosnową, w dużych instalacjach na warstwie żwiru. Urządź terrarium z licznymi kryjówkami z rur i płatów korka, mocnymi gałęziami i ścianami z gruboziarnistego materiału kamiennego, po których można się wspinać, z podwyższonymi miejscami do odpoczynku, oraz roślinami takimi jak Ficus i Pandanus. Niezbędny jest też wydrążony pień lub drewniana skrzynka do odpoczynku i składania jaj. Basen musi być na tyle duży, aby zwierzę mogło pływać i nurkować, a także łatwy do opróżniania i czyszczenia. Terrarium musi mieć bezpieczne drzwi, a lampy grzewcze muszą być osłonięte, aby zwierzę nie mogło się poparzyć.

TEMPERATURA

Temperatura tła w terrarium wynosi w dzień 26-33 °C, a miejsce do wygrzewania pod lampami grzewczymi musi osiągać 40-45 °C, mierzone jako temperatura powierzchni termometrem na podczerwień. Używaj kilku lamp, aby powstał duży gradient temperatury od najcieplejszego miejsca do chłodniejszego kąta. Licz dwie lampy grzewcze po 160 W na terrarium 200 × 100 × 150 cm, a w dużych instalacjach lampę HQI 400 W i kilka lamp 160 W.

Woda musi mieć co najmniej 27 °C. Temperatura nocna nie jest znana; niewielki spadek do około 24-26 °C odpowiada tropikalnemu gatunkowi nizinnemu. Mierz temperaturę termometrami zarówno przy miejscu do wygrzewania, jak i w tle oraz przy podłożu.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi być wysoka, około 60-80 %, jak u spokrewnionych gatunków z grupy obejmującej *V. indicus*. Codziennie zraszaj młode wodą deszczową; basen również podnosi wilgotność. Zapewnij dobrą wentylację i regularnie wymieniaj wodę. Jaja mają inne wymagania, patrz rozdział o rozmnażaniu.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i dużo się wygrzewa. Zapewnij UVB ze świetlówek lub lamp grzewczych z UVB, tak aby zwierzę mogło samo wybierać dawkę (strefa Fergusona 3). Odpowiednie są świetlówki T5 o mocy 80 W i lampy grzewcze 160 W emitujące także UVB, w dużych terrariach uzupełnione lampami 300-400 W. Sprzęt UVB trzeba wymieniać zgodnie z zaleceniami producenta, ponieważ emisja UVB słabnie wcześniej niż światło.

Światło powinno być włączone przez około 12 godzin i wyłączone przez 12 godzin. Muszą być miejsca zacienione i kryjówki, a miejsca do wygrzewania należy umieścić tak, aby zwierzę mogło wspiąć się do ciepła. Źródła ciepła muszą być osłonięte kratką, aby zwierzę nie mogło się poparzyć.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gatunek jest mięsożerny. Dorosłe osobniki karmi się dwa razy w tygodniu owadami, zwłaszcza szarańczą i świerszczami, a także dżdżownicami i larwami barciaka, i najwyżej raz w tygodniu kręgowcami: myszami, małymi szczurami, rybami, mięsem z kurczaka i od czasu do czasu piskletami kurzymi. Jako uzupełnienie można podawać siekane serce wołowe zmieszane z jajkiem i oprószone wapniem. Duże ilości kręgowców powodują otyłość, dlatego owady powinny stanowić większość diety.

Świeżo wyklutym młodym oferuj świerszcze po czterech-pięciu dniach; często przyjmują je dopiero po dziesiątym dniu. Kilka tygodni później dochodzą małe noworodki mysie. Potem dostają świerszcze i szarańczę co drugi dzień, a od czasu do czasu mysz. Młode są żarłoczne, więc karm je pęsetą, aby wszystkie dostawały tyle samo; mimo to niektóre rosną szybciej niż inne. Oprószaj owady wapniem.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Dorosłe zwierzęta tej wielkości mają zęby i pazury, które mogą zadać głębokie rany, a bocznie spłaszczony ogon może służyć do uderzania. Jak silne są ugryzienia i uderzenia ogonem właśnie u tego gatunku, nie zostało udokumentowane. Podchodź do zwierzęcia spokojnie i przewidywalnie, nie chwytaj go gwałtownie i używaj długich rękawic, gdy trzeba je przenieść. Oswajanie wymaga czasu. Myj ręce po kontakcie ze zwierzęciem, terrarium i wodą, ponieważ gady mogą przenosić salmonellę.

Dwa lub trzy młode osobniki można trzymać razem bez konfliktów, ale wśród dorosłych największe zwierzę staje się dominujące i agresywne wobec mniejszych, a obrażenia od ugryzień mogą być śmiertelne w ciągu kilku dni. Dlatego dorosłe zwierzęta trzymaj osobno. Parę można trzymać razem tylko wtedy, gdy zwierzęta zostaną sprawdzone i będą uważnie obserwowane, oraz w terrarium, które można podzielić na dwie części. Dorosłe samce mogą być agresywne.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Wiek osiągania dojrzałości płciowej ani pewna metoda określania płci nie są znane dla tego gatunku. Pierwsze zniesienie może pojawić się nawet w wieku siedmiu lat, ale niekoniecznie jest to dolna granica. Zwierzęta hodowlane powinny być w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji.

GODY I KOPULACJA

Kopulacje nie są związane z określoną porą roku i obserwowano je przez cały rok, na ziemi, na rurach korkowych i bezpośrednio pod miejscem do wygrzewania. Wpuszczenie samca do samicy wywołuje kopulację, a samca wyjmuje się ponownie po około dwóch tygodniach. Ciążę widać głównie po rosnącym, żarłocznym apetycie, a tylko nieznacznie po obwodzie ciała.

Zawsze sprawdzaj, czy zwierzęta można trzymać razem, i obserwuj je uważnie. Najlepiej łącz w pary osobniki niespokrewnione: zdarzają się jaja ze zrośniętymi bliźniętami i zarodki ze zdeformowaną czaszką, a przyczyna nie została wyjaśniona.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Zniesienia liczą 2-12 jaj, a odstęp między zniesieniami wynosi około 3-8 miesięcy. Ustaw w terrarium skrzynkę do składania jaj. Dobrze sprawdza się wydrążony pień o wymiarach 80 × 50 × 25 cm, do połowy wypełniony torfem, liśćmi i warstwą torfowca. Jaja mają około 5-6 cm długości i 3-4 cm szerokości.

Przenieś jaja natychmiast po złożeniu, aby samica ich nie uszkodziła. Część jaj jest niezapłodniona lub się nie rozwija, więc licz się ze stratami.

INKUBACJA

Jaja układa się na powierzchni podłoża w plastikowych pojemnikach wypełnionych do połowy wermikulitem i piaskiem w proporcji 2:1 i nie obraca się ich. Otwór pojemnika przykrywa się folią, aby utrzymać powietrze nasycone wilgocią i nie dopuścić much i karaczanów, a folię zdejmuje się co najmniej raz w tygodniu w celu przewietrzenia.

W temperaturze 29 °C wyklucie następuje po 164-166 dniach, a w 28,5 °C po 168-171 dniach. Jaja, na których pojawia się trwałe wybrzuszenie, mogą zawierać martwy zarodek. Jaja bez oznak rozwoju można usunąć po kilku dniach.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode w chwili wyklucia mają około 21-28 cm długości i ważą 21-35 g, są czarne w żółte plamy. Trzymaj je w szklanych terrariach z gałęziami, rurami z korka i bambusa, roślinami, poidłem i korą sosnową, i codziennie zraszaj wodą deszczową. Temperatura powinna wynosić 26-32 °C, do 40 °C pod miejscami do wygrzewania, z UVB ze świetlówek i lamp grzewczych.

Świerszcze przyjmują po ok. dziesięciu dniach, a później małe noworodki mysie. Po 5,5 miesiąca mierzą około 37-40 cm i ważą 41-55 g, a ich ubarwienie zaczyna się zmieniać.

Zdrowie i częste błędy

Zwierzęta w handlu często pochodzą z odłowu. Gatunek był intensywnie odławiany, a zwierzęta dzikie mogą mieć pasożyty i być zestresowane oraz wychudzone po przybyciu. Dostępne są też osobniki z hodowli, ale podaż jest niewielka. Nowe zwierzęta trzymaj w kwarantannie i zleć lekarzowi weterynarii z doświadczeniem w leczeniu gadów badanie próbki kału.

Typowe problemy u zwierząt utrzymywanych w niewoli to:

- Infekcje, takie jak bakteryjna posocznica, zapalenie płuc i choroby skóry, a także duże torbiele w jamie ciała.
- Obrażenia od ugryzień między zwierzętami trzymanymi razem. Rozdziel je przy pierwszych oznakach niepokoju.
- Otyłość, gdy kręgowce są głównym pokarmem. Ograniczaj myszy i szczury i podawaj owady oprószone wapniem.
- Zbyt niska temperatura lub za mało UVB, co powoduje słaby apetyt i osłabia szkielet.
- Deformacje i martwe zarodki w jajach, gdy rodzice są blisko spokrewnieni.

Linienie przebiega małymi kawałkami i pojedynczymi łuskami, bez wyraźnego cyklu. Zdrowe zwierzę jest czujne i aktywne w dzień oraz ma pełny ogon. Skontaktuj się z weterynarzem, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je przez kilka tygodni lub wydaje się ospałe. Pamiętaj o higienie rąk: gady mogą przenosić salmonellę.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/warany/varanus-melinus